

Publicatiedatum: 23/4/2004

EU heeft geen oplossing voor Midden-Oostenconflict

Soms schaam ik me ervoor om Nederlander te zijn. Dat was, bijvoorbeeld, het geval toen onze minister van Buitenlandse Zaken, Ben Bot, reageerde op de liquidatie van sjeik Yassin in de Gazastrook. Hij zei dat, hoewel Yassin ook geen lieverdje was, zijn liquidatie door Israël in strijd was met het internationale recht.

Yassin geen lieverdje. Inderdaad. Op zijn gezag werden jonge mannen, en soms zelfs vrouwen en kinderen, als menselijke bommen naar Israël gestuurd met als opdracht zo veel mogelijk Israëliërs mee te slepen in hun eigen dood. Hij was de leider van een beweging, de Hamas, die geen enkele boodschap heeft aan het internationale recht. Zo staat er in het Handvest van Hamas dat de enige oplossing voor het Midden-Oostenconflict is "de banier van Allah boven geheel Palestina te laten wapperen" en: "iedere zogenaamde vreedzame oplossing om het Palestijnse probleem op te lossen is in strijd met de overtuigingen van de islamitische verzetsbeweging". Om deze man op enigerlei wijze met een "lieverdje" in verband te brengen, is wel heel ongepast.

Na de recente liquidatie van de nieuwe leider van Hamas, Rantisi, verklaarden alle ministers van buitenlandse zaken in de EU in koor dat de liquidatie onwettig was en dat een oplossing van het conflict via de onderhandelingstafel tot stand moet komen. Kennelijk hebben zij geen kennis genomen van het handvest van de Hamas, en zijn ze het verloop van het vredesproces rond de Oslo-akkoorden vergeten. Deze akkoorden, tot stand gekomen aan de onderhandelingstafel, werden om zeep geholpen door terroristische aanslagen tijdens het linkse kabinet- Rabin/Peres. Vlak voor de verkiezingen van 1996 kostten dergelijke aanslagen aan meer dan zestig mensen het leven. Als gevolg daarvan verloor Peres de verkiezingen en werd er een rechts kabinet geformeerd. Ook het latere linkse kabinet-Barak, dat het vredesproces weer vlot wilde trekken, werd geconfronteerd met terroristische aanslagen (meer dan veertig doden) waardoor verkiezingen verloren gingen.

De economen Claude Berrebi van Princeton in de VS en Esteban Klor van de Hebreeuwse universiteit in Jeruzalem maken met statistische methoden aannemelijk dat er een systeem zit in de golf van Palestijnse aanvallen vlak voor verkiezingen in Israël. Het is duidelijk dat een toename van aanslagen de Israëliëse kiezers een ruk naar rechts laat maken. Voor Hamas is dat een voordelige uitkomst, omdat Hamas geen vrede wil en dus ook geen links kabinet dat meer tot vrede geneigd is dan een rechts kabinet. Berrebi en Klor menen dat het ook voor de Palestijnse Autoriteit onder Arafat gunstig kan zijn om het terrorisme op te voeren. Aanslagen (door Hamas) waren voor Arafat een drukmiddel om concessies te krijgen van een links kabinet. Door die aanslagen zelf te veroordelen, kon hij zich tegelijk van medeverantwoordelijkheid vrijpleiten en zijn reputatie als vreedstichter in de wereld bewaren. Volgens Berrebi en Klor zal het terrorisme alleen bestreden worden door de PA als hun dat goed uitkomt, namelijk als er een rechts kabinet in Israël zit.

Hoewel Berrebi en Klor met geavanceerde statistische methoden hun hypothesen aannemelijk maken, heb ik mijn twijfels over hun verklaring. Mijn eigen theorie, moeilijk te bewijzen overigens, is dat Arafat zelf ook geen blijvende vrede wil, omdat dat zijn macht zal aantasten. In welvarende en democratische Palestijnse gebieden zou geen plaats meer zijn voor Arafat. Daarom heeft Arafat ook niet het terrorisme blijvend onderdrukt op momenten dat hij daar nog toe in staat was, bijvoorbeeld tijdens de uitvoering van de Oslo-akkoorden in de vroege jaren negentig. Wat moet er dan gebeuren om het Midden-Oostenconflict op te lossen? Als er al ooit een diplomatieke oplossing kan komen, zullen daarbij niet dezelfde fouten gemaakt moeten worden als bij de Oslo-akkoorden, en ook weer bij de zogenoemde road map. Er zal geen economische ontwikkeling zijn, en ook geen vrede, in de Palestijnse gebieden zolang daar corruptie, slecht beleid en zwakke (democratische) instituties de boventoon voeren. De betrokkenen bij de Oslo-akkoorden hebben deze kwalen waar de PA aan leidt, niet kunnen of willen voorkomen. Door Arafat de vrije hand te geven op de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook, is er een kans verloren laten gaan om daar echte democratie in te voeren.

De huidige ervaring in Irak laat zien hoe moeilijk het kennelijk is om tot hervorming in de Arabische wereld te komen. Extremistische elementen in deze landen zijn in staat volgelingen op te jatten tot het voeren van een 'heilige' oorlog. Zo'n oorlog sluit het volk uiteindelijk van iedere welvaart uit.

Maar ook in de Palestijnse gebieden is er geen andere weg dan die van democratische hervorming. De EU, echter, lijkt de status-quo te willen bestendigen, en Arafat als een serieuze onderhandelingspartner te blijven zien. De EU-leiders gaan met hem aan de onderhandelingstafel zitten, terwijl achter hun rug menselijke bommen dood en verderf zaaien.

Harrie Verbon is hoogleraar openbare financiën aan de Universiteit van Tilburg,
H.A.A.Verbon@uvt.nl

Copyright (c) 2004 Het Financieele Dagblad
